

ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВ

Сосновська І. М., аспірант, Сумський національний аграрний університет
Науковий керівник: д.е.н., доцент Славкова О.П.

Економічна безпека є не лише однією з найважливіших складових цілісної системи національної безпеки але й базовою, вирішальною умовою дотримання і реалізації національних інтересів, готовність інститутів влади створювати механізми даної реалізації.

Вивчаючи генезис поняття економічної безпеки, можливо детальніше розкрити її зміст. У результаті проведених досліджень виявлено, що на різних етапах розвитку категорія «економічна безпека» відігравала різну роль для держави, нації та суб'єктів підприємництва. Економічна безпека являє собою універсальну категорію, що відбиває захищеність суб'єктів соціально-економічних відношень на всіх рівнях, починаючи з держави і закінчуючи кожним її громадянином.

Здійснений ґрунтовний аналіз досліджень та публікацій багатьох вчених-економістів засвідчує, що в науковій літературі відсутнє єдине трактування економічної безпеки. Погляди науковців на визначення економічної безпеки можна ототожнити таким чином: Олейников Є.А., Ілляшенко С.Н. Кузенко Т.Б, Кірієнко А.В. розглядали її як стан ефективного використання ресурсів, для запобігання загроз; Тамбовцев В., Лисенко Ю., Судакова О. – як стан економічної системи, яка забезпечує можливість стабільного функціонування всієї системи; Дацків Р.- як стан стабільного економічного розвитку суб'єктів господарювання; Козаченко Г.В., Пономарьов В.П., Ляшенко О.М., - як гармонізацію економічних інтересів різних суб'єктів навколишнього середовища; Шпиков В. - як стан захищеності інтересів системи від потенційних джерел небезпеки або економічних погроз.

Численність трактувань економічної безпеки, можна пояснити тим, що вона розглядається на різних рівнях: мега- (міжнародний рівень), макро- (рівень держави) мезо- (рівні регіонів, галузей народного господарства) та мікрорівні (рівень суб'єктів господарювання).

У межах зазначених рівнів економічної безпеки формуються як державні цілі, так і цілі регіонів, підприємств. Але на всіх рівнях метою економічної безпеки є мінімізація зовнішніх і внутрішніх загроз економічному стану її об'єкта, у тому числі його фінансовим, матеріальним, інформаційним, ресурсам.

Призначення економічної безпеки та виконання її функцій реалізується шляхом забезпечення належного рівня безпеки її складових. Варто зазначити, що у більшості праць виділяють такі основні складові економічної безпеки: зовнішньоекономічна (стан зовнішньоекономічної діяльності, ступінь участі національної економіки у світовому розподілі праці, платіжний баланс держави), макроекономічна (структура ринкової економіки, темпи зростання ВВП, ступінь зайнятості, рівень інфляції та ін..), інвестиційна (рівень інвестиційної привабливості, можливість залучати та ефективно використовувати кошти), виробнича (рівень розвитку промислового сектору структура промислового сектору та рівень її ефективності, ступінь виробничого потенціалу), фінансова (стан бюджетної, банківської грошово-кредитної податкової безпеки, стабільність грошової одиниці та ін..), науково-технологічна (наявність та рівень наукового потенціалу, стан інноваційної активності, сприяння науково-технічному та інноваційному розвитку), соціальна, демографічна та продовольча безпека.

Об'єктами економічної безпеки виступають як економічна система в цілому, так і її окремі складові: держава (її суверенітет, незалежність, ефективність та зростання національної економіки), підприємства (природні багатства, фінансові ресурси), суспільство та громадяни (добробут, задоволення потреб та рівень життя).

Основним суб'єктом економічної безпеки виступає держава, яка здійснює свої функції у цій сфері через органи законодавчої, виконавчої та судової влади, а також підприємства, установи й організації як державного, так і приватного сектору економіки, не виключається й участь громадян в підтриманні економічної безпеки.

Предметом державної діяльності у сфері економічної безпеки є:

- моніторинг факторів, що підривають стійкість соціально-економічної системи держави, виявлення і прогнозування загроз;
- розроблення конкретних заходів, реалізація економічної політики та інституціональних перетворень, що усувають або пом'якшують шкідливий вплив виявлених факторів і загроз.

На нашу думку, економічна безпека є процесом забезпечення стійкого розвитку економічної системи, при якому економіка здатна вирішувати такі завдання як забезпечення незалежності національної економіки та суверенітету країни, ефективне задоволення матеріальних потреб особи, суспільства і держави, підтримка необхідного рівня соціальної та політичної стабільності суспільства, ефективний захист внутрішніх і зовнішніх ринків, захист усіх форм власності, нейтралізація впливу на економіку кримінальних структур тощо.